

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Barbara Skoczowska

SSN Andrzej Stępka

w sprawie **R. P.**

oskarżonego o czyny z art. 300 § 2 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 3 kwietnia 2025 r.,

skarg: pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego oraz Prokuratora Rejonowego
w Wejherowie

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 3 października 2024 r., sygn. akt V Ka 1306/24,

uchylającego wyrok Sądu Rejonowego w Wejherowie

z dnia 6 listopada 2023 r., sygn. akt II K 1630/15

i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania,

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

- 1. uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Gdańsku do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;**

2. nakazuje zwrócić oskarżycielowi posiłkowemu B. spółka z o.o. G. sp.k. opłatę od skargi w kwocie 450 zł (czterysta pięćdziesiąt złotych).

[J.J.]

Barbara Skoczowska Tomasz Artymiuk Andrzej Stępka

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 listopada 2023 r., sygn. akt II K 1630/15, Sąd Rejonowy w Wejherowie uznał oskarżonego R. P. za winnego popełnienia wszystkich zarzucanych mu czynów i wymierzył mu karę łączną 2 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności oraz rozstrzygnął o kosztach procesu. Uzasadnienie tego wyroku nie zostało sporządzone z powodu przejścia sędziego referenta w stan spoczynku.

Wyrok Sądu Rejonowego zaskarżył apelacją obrońca oskarżonego zarzucając mu przede wszystkim obrazę przepisów postępowania, tj. art. 423 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k. w zw. z art. 42 ust. 2 Konstytucji RP w zw. z art. 6 ust. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, mającą wpływ na treść orzeczenia w postaci niesporządzenia uzasadnienia wyroku, pomimo złożenia w tym przedmiocie wniosku przez obrońcę z zachowaniem ustawowego terminu, co skutkowało brakiem możliwości przeprowadzenia pełnej kontroli odwoławczej zaskarżonego wyroku. Obrońca w swoim środku odwoławczym podniósł także zarzuty błędów w ustaleniach faktycznych, obraży art. 7 k.p.k., jak i rażącej niewspółmierności kary.

Po rozpoznaniu apelacji obrońcy, wyrokiem z dnia 3 października 2024 r., sygn. akt V Ka 1306/24, Sąd Okręgowy w Gdańsku uchylił zaskarżony wyrok Sądu pierwszej instancji i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Wejherowie. W uzasadnieniu swego rozstrzygnięcia Sąd drugiej instancji zgodził się z apelującym obrońcą, uznając za zasadny zarzut apelacji, że w realiach rozpoznawanej sprawy doszło do naruszenia przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wydanie orzeczenia.

Skargę od wyroku Sądu odwoławczego złożył pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego B. spółka z o.o. G. sp.k. podnosząc zarzut naruszenia art. 437 § 2 k.p.k.

poprzez uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania z powodu braku sporządzenia uzasadnienia, podczas gdy brak sporządzenia uzasadnienia nie jest podstawą do przeprowadzenia na nowo przewodu w całości i w sprawie nie wystąpiły przesłanki wskazane w treści art. 439 § 1 k.p.k. i art. 454 k.p.k.

Wobec tak sformułowanego zarzutu pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Gdańsku do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym oraz o zasądzenie od oskarżonego na rzecz oskarżycielki posiłkowej kwoty 720 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu wywołanym skargą zgodnie z § 11 ust 3 pkt. 1 w zw. z § 11 ust. 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Skargę od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku wniósł także Prokurator Rejonowy w Wejherowie, zarzucając wyrokowi Sądu drugiej instancji rażące naruszenie prawa procesowego, a to art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k., polegające na uchyleniu wyroku Sądu Rejonowego w Wejherowie z dnia 6 listopada 2023 r., w sprawie o sygn. akt II K 1630/15 i przekazaniu sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania, podczas gdy w realiach sprawy nie zachodziła konieczność ponownego przeprowadzenia przewodu sądowego w całości, albowiem wszystkie dowody mające znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy zostały już przeprowadzone przez Sąd pierwszej instancji, a zarazem brak jest powodów, dla których wymagałyby one powtórnego przeprowadzenia. Wobec powyższego skarżący wniósł o uchylenie w całości wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 3 października 2024 r., w sprawie o sygn. akt V Ka 1306/24 i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skargi okazały się zasadne.

Celem skargi na wyrok sądu odwoławczego jest ograniczenie liczby wyroków kasatoryjnych do tych przypadków, w których przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi *meriti* jest niezbędne dla realizacji celów postępowania karnego. Zgodnie z treścią art. 437 § 2 k.p.k. sąd odwoławczy może zatem uchylić orzeczenie i przekazać je sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania tylko w jednym

z trzech przypadków: zaistnienia bezwzględnych przyczyn odwoławczych, konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości oraz wówczas, gdy wydanie wyroku reformatoryjnego naruszyłoby regułę *ne peius*, wskazaną w art. 454 § 1 k.p.k. Zakres kontroli dokonywanej przez Sąd Najwyższy w tym postępowaniu ogranicza się zatem do zbadania, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie daje podstawę do wydania orzeczenia kasatoryjnego.

Mając na uwadze powyżej poczynione uwagi należy stwierdzić, że Sąd Okręgowy w Gdańsku uchylając wyrok Sądu Rejonowego w Wejherowie i przekazując temu sądowi sprawę do ponownego rozpoznania nie wskazał na konkretne uchybienia w ocenie dowodów oraz nie przeprowadził w tym zakresie uzupełniającego postępowania dowodowego, do czego w świetle przepisów ustawy karnoprocesowej jest uprawniony, a nawet obowiązany.

Sąd Odwoławczy, wskazał natomiast, w uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia, że w sprawie doszło do naruszenia przepisów prawa procesowego i to w stopniu mogącym mieć wpływ na treść orzeczenia. W ocenie Sądu drugiej instancji dyspozycja art. 455a k.p.k. nie odnosi się do sytuacji, w której w ogóle nie sporządzono uzasadnienia zaskarżonego wyroku. Nadto Sąd ten przytoczył pogląd judykatury zawarty w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 sierpnia 2005 r., zgodnie z którym wyrok pozbawiony uzasadnienia jest prawnie wadliwy, a kwestia wpływu tego uchybienia na treść orzeczenia jawi się jako oczywista. W ramach zapatrywań prawnych i wskazań co do dalszego postępowania Sąd Okręgowy w Gdańsku zobowiązał Sąd pierwszej instancji do przeprowadzenia od nowa i w pełnym zakresie postępowania dowodowego w celu rozstrzygnięcia kwestii zasadności/niezasadności licznych zarzutów postawionych R.P. Przeanalizowania i oceny przy uwzględnieniu naczelnych zasad, ujętych w art. 5 k.p.k., 4 k.p.k. i art. 7 k.p.k. oraz umotywowania swojego stanowiska w tym zakresie w sposób respektujący reguły wynikające z art. 424 k.p.k. Co zaś najistotniejsze Sąd Odwoławczy skonstatował w tej części, że wypełnienie tych wymogów nie tyle pozwoli na dokonanie kontroli instancyjnej tak zapadłego rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji, ale zapewni przede wszystkim oskarżonemu realizację jego prawa do obrony i realnego odwołania się od wydanego wyroku, jeśli okaże się ono niekorzystne z punktu widzenia jego interesów procesowych.

Trafnie wskazuje skarżący – pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego – w uzasadnieniu wywiedzionej skargi, powołując przy tym stosowne orzecznictwo Sądu Najwyższego, że brak sporządzenia uzasadnienia nie stanowi samodzielnej podstawy do uchylenia orzeczenia, które jest tego uzasadnienia pozbawione. Jego brak nie uniemożliwia bowiem rozpoznania apelacji, ponieważ środki zaskarżenia mogą zostać rozpoznane także bez istniejącego pisemnego uzasadnienia wyroku (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2019 r., IV KS 39/19; postanowienie SN z dnia 10 maja 2022 r., I KK 129/21).

Zasadnie argumentuje ten sam skarżący w dalszej części uzasadnienia skargi, że: „Konieczność ponownego przeprowadzenia przewodu w całości zachodzi tylko wówczas, gdy niezbędne jest powtórzenia (przeprowadzenia na nowo) wszystkich czynności procesowych składających się na przewód sądowy w sądzie pierwszej instancji. Konieczność dokonania ponownej analizy zgromadzonego materiału dowodowego nie mieści się w ustawowych podstawach uchylenia zaskarżonego apelacją wyroku ze względu na szerokie kompetencje Sądu Odwoławczego wynikające z art. 452 k.p.k., w tym także do orzekania w oparciu o dowody przeprowadzone wyłącznie w fazie odwoławczej. Regułą jest bowiem prowadzenie uzupełniającego postępowania dowodowego przed sądem drugiej instancji i orzekanie reformatoryjne, zaś uchylenie wyroku sądu *meriti* w oparciu o przesłankę z art. 437 § 2 k.p.k. *in fine* powinno mieć miejsce jedynie w sytuacjach wyjątkowych, kiedy bez ponowienia wszystkich dowodów nie jest możliwe wydanie trafnego rozstrzygnięcia (wyroki SN z dnia 16 stycznia 2024 r., II KS 59/23 i 11 stycznia 2023 r., I KS 35/22). Sąd Odwoławczy dysponując aktami sprawy, wyrokiem oraz apelacją, ma faktyczną możliwość dokonania oceny zasadności wyroku w granicach zaskarżenia i brak jest podstaw do przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości.”.

Trafnie zwraca uwagę także drugi ze skarżących – Prokurator Rejonowy w Wejherowie, że przywołany w uzasadnieniu Sądu drugiej instancji pogląd judykatury z roku 2005, wobec zmian legislacyjnych, utracił swoją aktualność i nie przystaje do realiów rozpoznawanej sprawy.

Wobec powyższego należy uznać, że doszło do obrazy art. 437 § 2 k.p.k., co mając na uwadze brak innych przesłanek do wydania przez Sąd Odwoławczy

orzeczenia o charakterze kasatoryjnym, implikowało konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym Sądowi Okręgowemu w Gdańsku. Sąd ten dokona ponownej, kompleksowej kontroli instancyjnej wyroku Sądu *meriti*, w kontekście podniesionych w apelacji zarzutów i w przypadku takiej konieczności, w niezbędnym zakresie, uzupełni materiał dowodowy. Dopiero po przeprowadzeniu tych czynności wyda właściwe orzeczenie, które, jeżeli zaktualizuje się taka potrzeba – uzasadni zgodnie z wymogami wynikającymi z treści art. 457 § 3 k.p.k.

Zwrot opłaty od skargi zarządzono stosownie do treści art. 539f k.p.k. w zw. z art. 527 § 4 k.p.k.

Sąd Najwyższy na tym etapie nie znalazł podstaw do rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów zastępstwa procesowego oskarżyciela posiłkowego, pomimo skuteczności wniesionej skargi, gdyż kwestia powyższa powinna znaleźć swoje odzwierciedlenie dopiero w orzeczeniu kończącym postępowanie, w którym – przy orzekaniu o kosztach procesu – uwzględnić będzie należało całość wydatków poniesionych bądź przez oskarżonego, bądź też przez oskarżyciela posiłkowego (art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k.).

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

[J.J.]

[a.ł.]

Barbara Skoczowska Tomasz Artymiuk Andrzej Stępka